

Essay 2

Del 1

I pedagogikk emne tre og fire er anerkjennelsesteorien til Axel Honneth sentral, der kjærlighet, rettferdighet og solidaritet er tre former for anerkjennelse mennesker trenger å erfare (Hansteen, 2010, s.206). Honneth hevder at “mennesker er sosiale dyr, og som individer søker vi anerkjennelse fra andre mennesker” (Sørensen, 2018, s.134). På en side skriver Hansteen (2010, s.208) om positiv moralsk erfaring som handler om opplevelsen av anerkjennelse og på en annen side om negativ moralsk erfaring som er opplevelsen av å bli krenket.

I løpet av emne deltok vi på en workshop om snitching og taushetskultur. Vi fikk et innblikk på dagens situasjon i skolen, der det er negativt å snitch og å si fra om en alvorlig situasjon til andre. Elever som tyster kan få konsekvenser i form av å bli utestengt, mobbet eller bli stemplet som en dårlig person (R. R. Næss & L. M. Romero, personlig kommunikasjon, 5. april 2024).

Jeremy Bentham utviklet en form for konsekvensetikk som kalles for utilitarisme som går ut på at man utfører den handlingen som gir mer nytte enn smerte. Ved regelutilitarisme vurderer man konsekvensene av den regelen som ligger til grunn for handlingen (Carson & Kosberg, 2022, s. 35, 45).

Den norske skolen har et samfunnsoppdrag som innebærer å lede alle elever gjennom grunnopplæringen slik at de kan realisere sitt iboende potensial (Jordet, 2020, s.23). Dette essayet skal gi et innblikk på hvordan bruk av et prosjekt ved navn “ord som svir” kan brukes i forbindelse med etikk, anerkjennelse, snitching og regelutilitarisme.

Del 2

I pedagogikk emne tre deltok praksisgruppen min i et prosjekt som var et studentdrevet forskningsarbeid gjennom profesjonsrettede undervisningsgrupper, også kalt for SFPU. I løpet av tre uker i praksis observerte vi at det var en del språkbruk blant elever som var og kunne oppfattes negativt. I et friminutt, rett før undervisningsstart var det en gutt som hadde et negativt utsagn om en jentes hår og i et annet friminutt var det en gutt som sa til en annen gutt: “jeg snakker ikke med apekatter”. I opplæringsloven §9A-2 står det skrevet at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring (Opplæringslova, 1998, §9A-2). Vi ønsket dermed å ha et fokus på hvordan man som lærer kan tilnærme seg elever der negativt språkbruk bidrar til å utfordre det psykososiale miljøet.

I dialog med praksislærer, lærere og rektor på skolen ble vi kjent med et undervisningsprosjekt som blir kalt for “ord som svir”. Formålet med prosjektet er at elevene skal delta i fire øvelser som handler om verdier, holdninger og respekt for seg selv

og andre. De tre første øvelsene foregår individuelt og den siste øvelsen foregår gruppevis. I den siste øvelsen skal elevene i dialog med hverandre samarbeide om hvordan “vi” og klassen kan bli bedre. Elevene skal finne to realistiske forslag til hvordan vi kan hjelpe hverandre i hverdagen til å få et godt selvbilde og en god selvfølelse, og i tillegg hva vi kan gjøre for å unngå hatefulle ord og ytringer til hverandre.

Del 3

Den norske skole har et danningsoppdrag som innebærer at elever skal få et godt grunnlag til å forstå seg selv og andre som kan bidra til at elever kan gjøre gode valg i livet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.9). Begrepet etikk kan beskrives som refleksjoner over egne og andres verdier og normer. Moral kan forklares som verdier og normer vi praktiserer og forholder oss til (Carson & Kosberg, 2022, s.10). “Ord som svir” kan brukes i undervisning når elever skal lære om etikk, moral, verdier og holdninger for å kunne forstå seg selv og andre elever. I denne delen av essayet skal det fokuseres på hvordan anerkjennelsesteorien, snitching og regelutilitarisme kan brukes for å argumentere for bruk av prosjektet “ord som svir” i undervisning om etikk og moral.

På en side kan anerkjennelsesteorien bidra til en forståelse av hvordan erfaring av anerkjennelse spiller en stor rolle for elevenes liv. Elever trenger å oppleve anerkjennelse gjennom kjærlighet, rettferdighet og sosial verdsettelse for å kunne utvikle en trygg identitet og kunne fremme anerkjennelse hos andre. Tvert imot vil fravær av anerkjennelse være skadelig og gi alvorlige konsekvenser for enkeltindividet (Jordet, 2020, s.24-25). Prosjektet “ord som svir” har flere øvelser som skal medvirke til refleksjon hos elevene. I et av øvelsene stilles det et spørsmål der elevene skal tenke over hvorfor noen kan uttrykke hatefulle kommentarer til andre. Det kan hende elevene tenker at de som uttrykker hatefulle ytringer selv har blitt utsatt for krenkelser, og ikke tenker over hvor ødeleggende deres kommentarer er for andre mottakere.

På en annen side er det en taushetskultur blant unge i dag, der det eksisterer en redsel for å bli utsatt for mobbing, utestengelse og få et stempel som en snitch (R. R. Næss & L. M. Romero, personlig kommunikasjon, 5. april 2024). I en av øvelsene i “ord som svir” skal elevene reflektere over hvilke konsekvenser som kan oppstå hos de elevene som mottar hatefulle kommentarer. I etterkant av øvelsene kan læreren ha fokus på hvordan etikk, verdier og holdninger kan knyttes til snitching. På den måten kan elevene bli bevisst deres egne verdier og holdninger i forhold til taushetskulturen, og følgelig tenke over om det er mer riktig å redde seg selv fra å bli kalt snitch enn å redde en elev som blir krenket med hatefulle ytringer.

På en tredje side kan regelutilitarisme som en etisk modell tas i bruk i forbindelse med “ord som svir”. Ved regelutilitarisme skal man følge regler som fører til mest mulig nytte og lykke (Carson & Kosberg, 2022, s.45). I siste øvelse skal elevene samarbeide om å finne forslag til

hvordan elevene kan unngå hatefulle kommentarer og bidra til å anerkjenne hverandre til å få god selvfølelse og godt selvilde. Derved kan elevene i fellesskap skape felles klassenormer som gir mest mulig nytte og lykke, slik at elevene vet hva som forventes av dem.

I videre arbeid kan det være interessant å trekke inn Bourdieu sin teori om kapitalformer, mangfoldskompetanse, majoritetenes makt og maktrelasjoner i klasserommet.

Litteraturliste:

Carson, S. G. & Kosberg, N. (2022). *Etikk: teori og praksis* (2.utg). Cappelen Damm Akademisk.

Hansteen, H. M. (2010). Axel Honneth – anerkjenningskamp og demokrati. I J. Pedersen (red.), *Moderne politisk teori* (s.206-225). Pax.

Jordet, A. N. (2020). *Anerkjennelse i skolen: en forutsetning for læring*. Cappelen Damm Akademisk.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Overordnet del – verdier og prinsipper for*

grunnopplæringen. Fastsett som forskrift ved kongelig resolusjon.

Læreplanverket

for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/?lang=nob>

Opplæringslova. (1998). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa* (LOV-1998-07-17-61). Lovdata.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61#KAPITTEL_1

Sørensen, R. (2018). Jentefellesskapet i Skam. I S. S. Lindtner & D. Skarstein (Red.), *Dramaserien Skam: analytiske perspektiver og didaktiske muligheter* (s. 133-152). Fagbokforlaget.